

ÄMNESBUNDEN LÄROPLAN **POPJAZZ SÅNG**

Borgå stads bildningsnämnd 12.3.2019

Uppdaterad 1.8.2025

FÖRBEREDANDE SÅNGUNDERVISNING

Förberedande sångundervisning, juniorsång, riktar sig till 12–16-åriga ungdomar och undervisningen förverkligas genom individuell undervisning eller i en liten grupp.

Målsättningar

- att eleven bekantar sig med det egna sånginstrumentet
- att skapa en trygg och uppmuntrande atmosfär i undervisningen
- att eleven bekantar sig med sångens grundelement
- att ge verktyg för en hälsosam röstanvändning
- att ge förutsättningar till fortsatta sångstudier efter målbrottet enligt klassisk eller popjazz tradition
- sjungandets glädje
- att uppmuntra till att prova på småskalig improvisation och komposition

GRUNDSTUDIER I POPJAZZ SÅNG

GRUNDIVÅ 1

Målsättningar

- En jämnt klingande röst i hela sitt omfång, nerifrån uppåt och uppifrån neråt. Omfånget bör vara minst en undecim (11).
- Renhet.
- Att behärska de mest typiska fenomenen i de grundläggande stilarterna samt fraserings enligt stilen (att sången sitter rytmiskt väl).
- Tydlig artikulation.
- Att behärska fraserna som helhet.
- Att tolka texten tydligt.
- Improvisationens grunder.
- Att känna till röstfysiologins grunder.
- Att känna sig bekväm när man uppträder.

Innehåll

- Att förstå den fysiologiska delen av sånginstrumentet, förståelse för den psykofysiska helheten, samt kroppens hållning.
- Avslappningens betydelse och dess inverkan på rösten, sången, andningen och stödet.
- Andning och stöd.
- Att hitta den egna rösten, resonans och klang.
- Artikulation: att uttala stavelser, forma ljud och klang.
- Att uttala främmande språk. Minst två språk: engelska och svenska/finska.
- Röstövningar; uppvärmning, tonbildning och att öva sångteknik.
- Att behärska skalor: dur- och mollskalor ända till 3# och 3b, naturliga, harmoniska och melodiska mollskalor samt bluesskalan.

- Prima vista -övningar, 4–8 takter utan ord. Melodin får röra sig stegvis, med tershopp samt som treklanger uppåt och neråt.
- Taktarter 4/4, 3/4, 12/8, jämn takt, triolbaserad rytmik, hel-, halv-, 1/4-, 1/8-, 1/16-noter och motsvarande pauser
- Text-, melodi- och rytmanalyser.
- Att frigöra sig från notbilden; att göra en enkel variation av en melodi och rytm, grunderna i improvisation.
- Att lyssna på sångare, titta och analysera.
- Sången i förhållande till ackompanjemanget.
- Att använda mikrofon.
- Att uppträda.
- Att fungera som speaker och förstå sångarens roll i bandet.

Repertoar

- 1–4 folkvisor, inhemska och från andra länder. Till repertoaren passar också folkvisliknande sånger som till exempel barnsånger.
- 2–4 stycken från musikteaterns område (till exempel musikal, animation, cabaret, musikteater och film). Styckena bör vara tydligt förankrade i igenkännbara rollfigurer och situationer. Signaturmelodier uppfyller inte kriterierna.
- 2–4 stycken från rock- och rhythm & blues –musikens område (till exempel pop, rock, country, folkrock, tamla motown) från 1950- och 1960-talen, eller kompositioner i samma anda.
- 3–4 inhemska och utländska schlager från 1960-talet (eller tidigare), varav 3 stycken bör vara vals, tango och foxtrot. Övriga kan vara till exempel beat, triol-beat, schottis eller humppa. Sångerna uppförs med den ursprungliga stilens fraserings.
- 2–4 stycken från blues- och jazzmusikens område (blues, dixieland, New Orleans, swing). Styckena bör höra till den tidiga produktionen i stilen eller musik i samma anda.

Repertoaren bör dessutom innehålla 5–10 fritt valda stycken, till exempel vår tids sånger, visor eller egna kompositioner. Den inövade repertoaren bör innehålla minst 15 stycken.

NIVÅPRESTATION

Teknisk del:

- Prima vista –sång utan ord eller alternativt solfège-verkstad (3 gånger 90 minuters gruppundervisning)

Nämnd: Den egna läraren och en lyssnare. Eleven deltar i utvärderingen.

Konstnärlig del:

- I nivåprovet uppförs ett stycke från varje delområde (totalt fem stycken). Styckena bör variera i tempo. Dessutom har eleven en möjlighet att uppföra ett extra, fritt valt, bonus-stycke ur den inövade repertoaren
- Minst en sång uppförs på modersmålet
- Nivåprovet förverkligas i konsertform

Programmet uppförs utantill i huvudsak med bandackompanjemang (minst trio; piano/gitarr, bas, trummor)

Nämnd: Den egna läraren, ordförande och 1–2 andra medlemmar. Eleven deltar i utvärderingen.

GRUNDIVÅ 2

Målsättningar

- Målsättningar definierade i Grundnivå 1
- En jämnt klingande röst i hela omfånget, nerifrån uppåt och uppifrån neråt; omfång minst en duocim (12)
- Två- och flerstämmighet; ensemble- och bakgrundssång
- Att behärska prima vista-sång på MUGE 2-nivå
- Förutsättningar till fortsatta studier

Innehåll

- Innehåll definierat i Grundnivå 1
- Prima vista -övningar, 8–16 takter med text
- Skolor; dur och moll ända till 6# och 6b, blues- samt pentatonisk dur- och mollskala
- Två- och flerstämmighet; ters- och kvintstämmor

Repertoar

- 1–4 inhemska och/eller utländska folksånger, visor eller världsmusik. Till repertoaren passar också folkviseliknande stycken, till exempel barnsånger
- 2–4 stycken från musikteaterns område (till exempel musikal, animation, cabaret, musikteater och film). Styckena bör vara tydligt förankrade i igenkännbara rollfigurer och situationer. Signaturmелodier uppfyller inte kriterierna.
- 4 stycken från rock- och rhythm & blues –musikens område (till exempel pop, rock, country, folkrock, motown, progressiv rock, disco) från 1960- och 1970-talen, eller kompositioner i samma anda.
- 3–4 inhemska och utländska schlager från 1960- och 1970-talen (eller tidigare), varav 3 stycken bör vara bossanova, cha-cha och beguine. Sångerna uppförs med den ursprungliga stilens fraserings.
- 2–4 stycken från blues- och jazzmusikens område (blues, dixieland, New Orleans, swing, jazzballad).

Repertoaren bör dessutom innehålla 5–10 fritt valda stycken, till exempel vår tids sånger, visor eller egna kompositioner. Den inövade repertoaren bör innehålla minst 17 stycken.

NIVÅPRESTATION

Teknisk del:

- Prima vista -sång med ord och pianoackompanjemang eller alternativt solfège-verkstad (3 gånger 90 minuters gruppundervisning)

Nämnd: Den egna läraren och en medlem. Eleven deltar i utvärderingen.

Konstnärlig del:

- I nivåprovet uppförs ett stycke från varje delområde (totalt fem stycken). Styckena bör variera i tempo. Dessutom har eleven en möjlighet att uppföra två extra, fritt valt, bonus-stycken ur den inövade repertoaren
- Programmet uppförs utantill i huvudsak med bandackompanjemang (minst trio; piano/gitarr, bas, trummor)
- Minst en sång uppförs på modersmålet
- Nivåprovet förverkligas i konsertform eller som matiné

Nämnd: Den egna läraren, ordförande och 1–2 andra medlemmar. Eleven deltar i utvärderingen.

FÖRDJUPADE STUDIER I POPJAZZSÅNG

Målsättningar

- En jämnt klingande röst i hela sitt omfång, nerifrån uppåt och uppifrån neråt. Omfånget bör vara minst en oktav och en sext.
- Renhet.
- Att behärska de mest typiska fenomenen i de grundläggande stilarterna samt frasering enligt stilen (att sången sitter rytmiskt väl).
- Tydlig artikulation på olika språk.
- Att behärska frashelheter och använda dem i tolkningen.
- Att tolka texten (frasering) enligt stil och rytm.
- Att uppträda naturligt.
- Att använda olika röstnyanser som effekter i tolkningen.
- Förmåga att variera melodier enligt stilens förutsättningar och improvisera solo till tydliga jazzstandarder.
- Två- och flerstämmighet också i större intervaller.
- Att beakta dynamiska möjligheter, vid sidan av helhetsdynamiken också aksenter, legato, rytmiska betoningar och pauser.
- Att behärska prima vista -sång

Innehåll

- Sångteknikövningar (bland annat andning, stöd, resonans, artikulation, röstens placering och nyans)
- Skolor från tidigare nivåer och dessutom: kromatisk och heltonsskala samt fyrklanger med altererade toner
- Två- och flerstämmighet: att sjunga i sångensemble (duo, trio, kvartett eller större ensemble.
- Att variera melodi och rytm med text samt scat-improvisation enligt styckets harmoni och rytmik; olika scat-stavelser (långa, korta, mjuka, hårda) samt rytmiska betoningar som improvisatoriskt medel (rytmisk betoning, konsonanternas betoning på olika sätt, akcenter)
- Mikrofonens användning och reglering; att bekanta sig med PA-utrustningen
- Att lyssna på olika typer av sångare i olika stilar, se och analysera
- Sången i förhållande till ackompanjemanget
- Sångarens roll i olika kontext; solist i olika sammansättningar, kör, ensemble, background och bandleader
- Att uppträda, öva speakning (timing, fundera på förhand, reagera i situationen)

Repertoar

- 5–10 inhemska och utländska schlager, traditionell schlager i mångsidigt urval från olika tidsperioder från 1980-talet (eller tidigare) till nutid, till exempel letkajenka, humppa, tango, samba, bolero
- 5–10 stycken från musikteaterns område (till exempel musikal, animation, cabaret, musikteater och film). Styckena är tydligt förankrade i igenkännbara rollfigurer och situationer. Signatormelodier uppfyller inte kriterierna.
- 5–10 stycken från rockmusikens område (till exempel pop, rock, country, folckrock, heavy rock, disco) Styckena bör vara från 1970-talet framåt och de uppförs med originalfrasering.
- 5–10 stycken från rhythm & bluesmusikens område (blues, rhythm & blues, funk, soul) från 1970-talet framåt. Styckena uppförs med originalfrasering.
- 5–10 stycken från jazzmusikens område: både ballad- och swingstandarder. Styckena bör vara i olika tempo. I swing ingår ett improviserad scat-solo.
- 5–10 stycken efter fritt val.

Repertoaren bör innehålla minst 5 stycken från varje delområde, i sin helhet minst 30 stycken. Programmet bör innehålla stycken på finska, svenska och engelska samt gärna främmande språk, till exempel italienska, franska och tyska.

Vi utvecklar den egna sången vidare, men vid sidan av sången kan eleven välja andra ämnen enligt vad musikläroanstalten erbjuder, såsom komposition, musikens teknologi, producering, inspelning, mixning osv, eller ett solistiskt sidområde. Studierna kan också innehålla sång med big band eller annan ensemblesång i större produktioner och förberedelse för till exempel musikteaterproduktioner.

Slutarbete

I slutet av de fördjupade studierna görs ett slutarbete, vars innehåll formas enligt hur eleven planerar att gå vidare i fortsättningen och enligt vilka elevens starka sidor och intresseområden är. Vid sidan av sången kan slutarbetet också innehålla spel på ett sidoinstrument, egna kompositioner, en egenproducerad konsert eller självgjord musikvideo. Eleven och läraren gör tillsammans en plan för de fördjupade studierna

och dess målsättningar. Slutarbetet och dess plan godkänns i kollegiet ca ett år innan den planerade prestationen.

Den nedanstående strukturen är en modell för ett slutarbete. Slutarbetet kan dock genomföras på olika sätt, till exempel genom att fokusera på en slutkonsert eller genom att sammanställa slutarbetet av olika delar som bildar en helhet (framträdanden, studioinspelningar etc.).

NIVÅPRESTATION

Teknisk del:

- Prima vista –sång med ord och pianoackompanjemang eller alternativt solfègeverkstad (3 gånger 90 minuters gruppundervisning)

Nämnd: Den egna läraren och en medlem. Eleven deltar i utvärderingen.

Konstnärlig del:

- Att planera och förverkliga en egen konserthelhet med lärarens hjälp, till exempel tema-konsert, en helhet av inövade stycken ur repertoaren och/eller egna kompositioner. Programmet bör innehålla 8–10 stycken.
- Programmet uppförs utantill i konsertform med band-ackompanjemang (minst trio-komp; piano/gitarr, bas, trummor)

Nämnd: Den egna läraren, ordförande och 1–2 andra medlemmar. Eleven deltar i utvärderingen.